REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Prishtinë, më 21 qershor 2021
Nr. ref.:AGJ1813/21

AKTGJYKIM

në

rastin nr. KI74/19

Parashtrues

"SUVA Rechtsabteillung"

Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës, E. Rev. nr. 39/2018, të 8 janarit 2019

GJYKATA KUSHTETUESE E REPUBLLKËS SË KOSOVËS

e përbërë nga:

Arta Rama-Hajrizi, kryetare
Bajram Ljatifi, zëvendëskryetar
Bekim Sejdiu, gjyqtar
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, gjyqtare
Gresa Caka-Nimani, gjyqtare
Safet Hoxha, gjyqtar
Radomir Laban, gjyqtar
Remzije Istrefi-Peci, gjyqtare, dhe
Nexhmi Rexhepi, gjyqtar

Parashtruesi i kërkesës

1. Kërkesa është parashtruar nga Kompania e Sigurimeve "SUVA Rechtsabteillung" (në tekstin e mëtejmë: "SUVA Rechtsabteillung") nga Zvicra (në tekstin e mëtejmë: parashtruesi i kërkesës), të cilën e përfaqësojnë Visar Morina nga Prishtina dhe avokati Besnik z. Nikqi nga Prishtina.

Vendimi i kontestuar

2. Parashtruesi i kërkesës konteston kushtetutshmërinë e Aktgjykimit [E. Rev. nr. 39/2018] të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejmë: Gjykata Supreme) të 8 janarit 2019, në lidhje me Aktgjykimin [Ae. nr. 91/2016] e Gjykatës së Apelit të 31 gushtit 2018, dhe Aktgjykimin [III. C. nr. 506/2012] e Gjykatës Themelore në Prishtinë (në tekstin e mëtejmë: Gjykata Themelore) të 8 shkurtit 2016.

Objekti i çështjes

3. Objekt i çështjes së kërkesës është vlerësimi i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të lartpërmendur të Gjykatës Supreme, me të cilin pretendohet se parashtruesit të kërkesës i janë shkelur të drejtat dhe liritë themelore të garantuara me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës së Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejmë: Kushtetuta) në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (në tekstin e mëtejmë: KEDNJ).

Baza juridike

4. Kërkesa bazohet në paragrafin 4 të nenit 21 [Parimet e Përgjithshme] dhe paragrafët 1 dhe 7 të nenit 113 [Juridiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës, në nenet 22 [Procedimi i kërkesës] dhe 47 [Kërkesa individuale] të Ligjit për Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës nr. 03/L-121 (në tekstin e mëtejmë: Ligji) dhe në rregullin 32 [Parashtrimi i kërkesave dhe përgjigjeve) të Rregullores së punës së Gjykatës (në tekstin e mëtejmë: Rregullorja e punës).

Procedura në Gjykatë

5. Më 7 maj 2019, parashtruesi i kërkesës e dorëzoi kërkesën në Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejmë: Gjykata).

6. Më 10 maj 2019, Kryetarja e Gjykatës caktoi gjyqtaren Selvete Gërxhaliu-Krasniqi gjyqtare raportuese dhe Kolegjin shqyrtues, të përbërë nga gjyqtarët: Arta Rama-Hajrizi (kryesuese), Nexhmi Rexhepi dhe Remzije Istrefi-Peci.

7. Më 30 maj 2019, Gjykata e njoftoi parashtruesin e kërkesës për regjistrimin e kërkesës dhe i dërgoi Gjykatës Supreme një kopje të kërkesës.

8. Më 22 tetor 2020, Gjykata kërkoi nga Gjykata Supreme që të njoftohet për praktikën gjyqësore lidhur me aplikimin e kamatëvonesës në kontestet e subrogimit të borxhit. Kërkesa drejtuar Gjykatës Supreme përveç rastit nën shqyrtim KI74/19 ndërlidhej edhe me rastet e tjera por të natyrës së ngjashme KI111/19, KI09/20 dhe KI113/20.

9. Më 2 dhjetor 2020, Gjykata Supreme dorëzoi "Mendim Juridik për Kamatën i miratuar në mbledhjen e përgjithshme të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës të 1 dhjetorit 2020, bazuar në nenin 26 paragrafi 1 pika 1.4 të Ligjit për

gjykatat". Pjesët relevante të Mendimit Juridik të Gjykatës Supreme janë paraqitur në tekstin e mëtejmë të këtij Aktgjykimi.

10. Më 28 prill 2021, Kolegji shqyrtues shqyrtoi raportin e gjyqtares raportuese dhe njëzëri i rekomandoi Gjykatës pranueshmërinë e kërkesës dhe vlerësimin e meritave.

11. Po të njëjtën ditë, Gjykata, njëzëri, deklaroi kërkesën si të pranueshme dhe, me shumicë votash konstatoi se nuk ka pasur shkelje të nenit 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6.1 [E drejta për një proces të rregullt] të Konventës Evropiane për të Drejta të Njeriut.

Përmbledhja e fakteve

12. Më 26 korrik 2010, ka ndodhur një aksident i trafikut në të cilin ishin të përfshira dy automjete të pasagjerëve dhe me atë rast automjeti (në pronësi të O.D.) me tabela të regjistrimit të Kosovës dhe me sigurimin e automjeteve të Kompanisë së Sigurimeve EUROSIG (në tekstin e mëtejmë: EUROSIG) i shkaktoi dëme automjetit të pasagjerëve (në pronësi të M.H., të siguruarit të parashtruesit të kërkesës) me tabela të regjistrimit të Zvicrës dhe sigurimin e automjeteve të "SUVA Rechtsabteillung".

13. Më 16 maj 2011, parashtruesi i kërkesës i dërgoi një kërkesë kompanisë EUROSIG, me të cilën kërkoi kompensimin e dëmit mbi bazën e regresit, i cili është shkaktuar si rezultat i aksidentit të lartpërmendur të trafikut. Sipas kësaj kërkese, parashtruesi i kërkesës mori një ofertë nga kompania EUROSIG, e cila, sipas parashtruesit të kërkesës, nuk e mbulonte dëmin e shkaktuar nga aksidenti i trafikut i cili ndodhi me fajin e të siguruarit të kompanisë EUROSIG.

14. Më 21 nëntor 2012, parashtruesi i kërkesës paraqiti padi në Gjykatën Themelore në Prishtinë kundër kompanisë EUROSIG, në të cilën kërkoi që në emër të dëmit të shkaktuar t'i paguhet shuma prej 50,858.62 €, me kamatëvonesën prej 20% dhe atë duke filluar nga data 16 maj 2011, përkatësisht nga dita e paraqitjes së padisë e deri më 29 korrik 2011, ndërsa nga data 29 korrik 2011 e deri në pagesën definitive kërkoi kamatëvonesën prej 12 %.

15. Më 8 shkurt 2016, Gjykata Themelore në Prishtinë nxori Aktgjykimin III. C. nr.506/2012, me të cilin e aprovoi kërkesëpadinë e parashtruesit të kërkesës në tërësi. Në arsyetimin e Aktgjykimit thuhet:

> *"Meqenëse shkaktar i aksidentit ka qenë i siguruari i të padituri, duke ju referuar nenit 300 dhe nenit 939 të LMD-së, gjykata e detyroj që sipas të drejtës së subrogimit t'iaregresoi paditësit shumën e dëmit të cilin e shkaktoi i siguruari i tij.*
> *Andaj, gjykata duke u bazuar nga të cekurat më lartë ka gjetur se kërkesëpadia e paditësit është bazuar andaj të njëjtën e ka aprovuar dhe ka vendosur si në dispozitiv të aktgjykimit.*

Meqenëse i padituri ka rënë në vonesë lidhur me pagesën e dëmit të krijuar, duke u bazuar në nenin 277 të LMD-së, gjykata e detyroi padituri që t'ia paguaj paditësit shumat e gjykuara të kompensimit së bashku me normën e kamatës, në lartësi prej 20% e cila u llogarit nga data e paraqitjes së kërkesës për rimbursim tek e paditura 16.05.2011 e deri me datë 29.07.2011. Koha për të cilën është caktuar kjo kamatë për vonesë gjykata e ka llogaritur në përputhje me Nenin 5.1 të Rregullit 3 mbi ndryshimin e Rregullit për sigurimin e Detyrueshëm nga Autopërgjegjësia. Ndërsa nga data 29.07.2011 e deri në pagesën definitive do të llogaritet kamata vjetore prej 12% konformë nenit 26-6 të Ligjit 04/L-018 mbi Sigurimin e Detyrueshëm nga Autopërgjegjësia".

16. Në një datë të pacaktuar, EUROSIG paraqiti ankesë në Gjykatën e Apelit ndaj Aktgjykimit të Gjykatës Themelore në Prishtinë, për shkak të shkeljes së dispozitave të procedurës kontestimore, vërtetimit të gabuar dhe jo të plotë të gjendjes faktike, vendimit për kamatën, vendimit për shpenzimet e procedurës dhe për shkak të zbatimit të gabuar të së drejtës materiale. Parashtruesi i kërkesës paraqiti përgjigjen e tij ndaj ankesës dhe propozoi që ankesa e kompanisë EUROSIG të shpallet e pabazuar.

17. Më 31 gusht 2018, Gjykata e Apelit përmes Aktgjykimit Ae. nr.91/2016, refuzoi, si të pabazuar, ankesën e kompanisë EUROSIG dhe vërtetoi Aktgjykimin e Gjykatës Themelore (i) lidhur me borxhin kryesor mbi bazën e subrogimit në shumë prej 50,858.62 euro dhe ndryshoi Aktgjykimin në fjalë (ii) sa i përket kamatëvonesës, duke e detyruar kompaninë EUROSIG që të paguajë kamatën *"të cilën e paguajnë bankat vendore si për mjetet e deponuar në bankë mbi një vit pa destinim të caktuar"* me një dënim shtesë në shumë prej 20% nga 16 maji 2011 e deri më 29 korrik 2011, ndërsa duke filluar prej 30 korrikut 2011 e deri në pagesën definitive, vetëm kamatëvonesën me normë vjetore prej 12%. Gjykata e Apelit shpjegoi se ulja e kamatëvonesës nga 20% në 12% pas 30 korrikut 2011, është rezultat i hyrjes në fuqi të Ligjit nr. 04/L-018 për Sigurimin e Detyrueshëm nga Autopërgjegjësia (në tekstin e mëtejmë: Ligji për Sigurimin e Detyrueshëm).

18. Në një datë të pacaktuar, EUROSIG paraqiti kërkesën për revizion në Gjykatën Supreme kundër Aktgjykimit të Gjykatës së Apelit, për shkak të shkeljes së dispozitave të procedurës kontestimore, zbatimit të gabuar të së drejtës materiale dhe tejkalimit të kërkesëpadisë.

19. Më 8 janar 2019, Gjykata Supreme nxori Aktgjykimin E. Rev. nr. 39/2018, me të cilin:

"Refuzohet si i pabazuar revizioni i të paditurës, i paraqitur kundër aktgjykimit të Gjykatës së Apelit të Kosovës Ae. nr. 91/2016 datë 31.08.2018. [...] dhe ndryshohet aktgjykimi i Gjykatës së Apelit të Kosovës Ae. nr. 91/2016 datë 31.08.2018 dhe aktgjykimi i Gjykatës Themelore në Prishtinë-Departamenti për Çështje Ekonomike III. C. nr. 506/2012 datë 08.02.2016, ashtu që shumën e gjykuar me këto aktgjykime në lartësi prej 50.858,62 €, detyrohet e paditura që paditëses t'ia paguajë me kamatën të cilën e paguajnë bankat vendore si për mjetet e deponuara në kursim me

afat mbi 1 vit e pa destinim të caktuar, duke filluar nga data 24.01.2012 e tutje deri në përmbushjen përfundimtare të këtij borxhi."

20. Gjykata Supreme në paragrafin e dytë të dispozitivit, i cili ka të bëjë me ndryshimin e Aktgjykimit të gjykatave të shkallëve më të ulëta, theksoi:

"[...] aktgjykimi i gjykatës së shkallës së dytë në pjesën lidhur me kamatën e gjykuar përfshihet me zbatim të gabuar të së drejtës materiale nga neni 277 të LMD të vjetër në lidhje me nenin 26.7 të Ligjit për Sigurimin e detyrueshëm nga auto përgjegjësia, nr. 04/L-018, i shpallur në Gazetën Zyrtare nr. 4, me datën 14 korrik 2011, i cili ka hyrë në fuqi me datën 30 korrik 2011.
Zbatimi i gabuar i së drejtës materiale, qëndron në faktet se, si është thënë më lartë, kërkesa e paditësit për kompensim si dhe padia është paraqitur në kohën kur ka hyrë në fuqi Ligji i lartpërmendur për sigurimin e detyrueshëm nga auto përgjegjësia. Andaj kamata e aprovuar nga gjykata e shkallës së dytë dhe gjykata e shkallës së parë, ligjërisht nuk aplikohet në kontestet për regresim borxhi, por vetëm për vonesa të trajtimit të kërkesave të personave të dëmtuar për shpërblimin e dëmit në procedurë jashtë gjyqësore ashtu siç parashihet në nenin 26 të Ligjit të lartpërmendur dhe nenin 5.1 të Rregullit të BQK-së nr. 3 mbi ndryshimin e rregullit për sigurimin e detyrueshëm të auto përgjegjësisë të datës 25 shtator 2008, në të cilat dispozita thirret gjykata e shkallës së dytë. Ato kamata të cilat i ka aplikuar gjykata e shkallës së parë dhe e dytë janë të parapara me qëllim të disiplinimit të kompanive siguruese në raportet e sigurimit ndaj kërkesave për dëmshpërblim të personave të dëmtuar, të cilat kërkesa kompanitë e sigurimeve janë të detyruara që t'i trajtojnë me urgjencë brenda afateve të parapara sipas dispozitave të lartpërmendura. Paragrafi 7 i nenit 26 të Ligjit të lartpërmendur përjashton zbatimin e kamatës prej 12% edhe për regresim borxhi, kamatë kjo e paraparë vetëm për mos trajtimin dhe rënien në vonesë të trajtimit të kërkesave të personave të dëmtuar, për dëmshpërblim. Kështu që, pa dyshim rezulton se paditësi ka të drejtë vetëm në kamatën e thjeshtë, e jo edhe në kamatë "të kualifikuar" sipas dispozitave të cituara nga gjykata e shkallës së parë dhe të dytë."

Pretendimet e parashtruesit të kërkesës

21. Parashtruesi i kërkesës pretendon se me Aktgjykimin E. Rev. nr. 39/2018 është shkelur neni 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të KEDNJ-së.

22. Parashtruesi i kërkesës pretendon se neni 31 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së janë shkelur për shkak të mungesës së arsyetimit të Aktgjykimit, përkatësisht se Gjykata Supreme nuk ka dhënë arsyetim të mjaftueshëm dhe adekuat përkitazi me ndryshimin e Aktgjykimit të Gjykatës së Apelit Ae. nr. 91/2016 lidhur me kamatëvonesën, dhe konsideron se me këtë është shkelur parimi i së drejtës për një vendim të arsyetuar gjyqësor.

23. Parashtruesi i kërkesës në veçanti thekson se nuk është e qartë se *"mbi cilën bazë juridike Gjykata Supreme konstaton se:*

> *"- gjykatat e instancave më të ulëta kanë gabuar në zbatimin e të drejtës materiale dhe arsyetimi përkatës lidhur me këtë, si dhe*
> *- të referuarit nga kjo Gjykatë në Paragrafin 7 të Nenit 26 të Ligjit 04/L-018 rezulton të jetë i dështuar me faktin se dispozita e përmendur (Paragrafi 7) as që trajton këtë çështje e më së paku korrespondon me përmbajtjen e cituar në arsyetimin e Aktgjykimit [E. Rev. nr. 39/2018 të datës 08.01.2019]. Për më tepër, ky qëndrim i Gjykatës Supreme është tërësisht ndryshe nga vendimet e saja të mëparshme, duke përjashtuar Aktgjykimin [E. Rev. nr. 27/2017 të datës 24.01.2018], i cili për shkaqe të njëjta është anuluar me Aktgjykimin AGJ 1347/2019 (Rasti KI. 87/18) e datës 15.04.2019 nga Gjykata Kushtetuese e Republikës së Kosovës."*

24. Për më tepër, parashtruesi i kërkesës më tej pretendon se *"aktgjykimi i Gjykatës Supreme të cilin e konteston është në kundërshtim edhe me praktikën e saj gjyqësore, pasi referuar praktikës së saj gjyqësore në situata të njëjta rezulton se Gjykata Supreme pa rezervë i referohet dhe zbaton rregullativen respektive „lex specialis" nga kjo lëmi (BQK Rregulli Nr. 3 mbi Sigurimin e Detyrueshëm të Autopërgjegjësisë) me rastin e trajtimit të institutit të kamatëvonesës".*

25. Në mbështetje të pretendimeve të tij, parashtruesi i kërkesës dorëzoi në Gjykatë disa aktgjykime të Gjykatës Supreme për të treguar se Gjykata Supreme nuk e kishte ndjekur praktikën e saj gjyqësore. Aktgjykimet e dorëzuara të Gjykatës Supreme janë: *„[E. Rev. Nr. 27/2017] i datës 24.01.2018, [E. Rev. Nr. 23/2017 i datës 23 Dhjetor 2017], [E. Rev. Nr. 48/2014 i datës 13 maj 2014], [E. Rev. Nr. 62/2014 i datës 21 janar 2015], [E. Rev. Nr. 14/2016 i datës 24 mars 2016], [E. Rev. Nr. 06/2015 idatës 19 mars 2015], [E. Rev. Nr. 55/2014 i datës 3 nëntor 2014] dhe [E. Rev. Nr. 20/2014 i datës 14 Prill 2014]".*

26. Kur bëhet fjalë për parimin e sigurisë juridike dhe konsistencës në vendimmarrje, parashtruesi i kërkesës deklaron: *"Gjykata Supreme nxori aktgjykime me arsyetime të ndryshme ligjore në çështje identike, duke ndikuar drejtpërdrejt në modifikimin e lartësisë së interesit të caktuar. (Shih aktgjykimet e shënuara më sipër dhe periudhën kohore të treguar). Këto hezitime në procedurën e marrjes së një vendimi gjyqësor të shkallës më të lartë të gjykatës rrezikojnë drejtpërdrejt parimin e sigurisë juridike".*

27. Parashtruesi i kërkesës kërkon nga Gjykata të anulojë Aktgjykimin e Gjykatës Supreme E. Rev. 39/2018, të 8 janarit 2019, për shkak të shkeljes së nenit 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës, në lidhje me paragrafin 1 të nenit 6 (E drejta për një proces të rregullt) të KEDNJ-së dhe ta kthejë çështjen në rishqyrtim.

Dispozitat relevante kushtetuese dhe ligjore

Kushtetuta e Republikës së Kosovës

Neni 31
[E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm]

1. Çdokujt i garantohet mbrojtje e barabartë e të drejtave në procedurë para gjykatave, organeve të tjera shtetërore dhe bartësve të kompetencave publike.

2.Çdokush gëzon të drejtën për shqyrtim publik të drejtë dhe të paanshëm lidhur me vendimet për të drejtat dhe obligimet ose për cilëndo akuzë penale që ngrihet kundër saj/tij brenda një afati të arsyeshëm, nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme, e themeluar me ligj.
[...]".

Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut

Neni 6
(E drejta për një proces të rregullt)

1. Çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet drejtësisht, publikisht dhe brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme, e krijuar me ligj, e cila do të vendosë si për mosmarrëveshjet në lidhje me të drejtat dhe detyrimet e tij të natyrës civile, ashtu edhe për bazueshmërinë e çdo akuze penale në ngarkim të tij. Vendimi duhet të jepet publikisht, por prania në sallën e gjykatës mund t'i ndalohet shtypit dhe publikut gjatë tërë procesit ose gjatë një pjese të tij, në interes të moralit, të rendit publik ose sigurisë kombëtare në një shoqëri demokratike, kur kjo kërkohet nga interesat e të miturve ose mbrojtja e jetës private të palëve në proces ose në shkallën që çmohet tepër e nevojshme nga gjykata, kur në rrethana të veçanta publiciteti do të dëmtonte interesat e drejtësisë.
[...]".

LIGJI MBI MARRËDHËNIET E DETYRIMEVE *(Gazeta Zyrtare e RSFJ-së, nr. 29/78, 39/85, 57/89)*

„[...]

III. Kamatëvonesa
Kur ka debitim

Neni 277
(1) Debitori që vonon në përmbushjen e detyrimit në të holla debiton, përpos kryegjësë, edhe kamatën sipas shkallës së përcaktuar me ligjin federativ.

(2) Në qoftë se shkalla e kamatës kontraktuese është më e lartë nga shkalla e kamatëvonesës, ajo rrjedh edhe pas vonesës së debitorit.
[...]

Nënpjesa 2

Vonesa
Vonesa e debitorit

Kur debitori është në vonesë

Neni 324

(1) Debitori është në vonesë kur nuk e përmbush detyrimin brenda afatit të caktuar për përmbushje.

(2) Në qoftë se afati për përmbushje nuk është caktuar, debitori është në vonesë kur kreditori ta ftojë që ta plotësojë detyrimin e vet, verbalisht ose me shkrim, paralajmërim jashtëgjyqësor, ose duke filluar ndonjë procedurë, qëllimi i së cilës është realizimi i përmbushjes së detyrimit.

[...]"

LIGJI NR. 04/L-077 PËR MARRËDHËNIET E DETYRIMEVE i 19 korrikut 2012

PJESA XXX

DISPOZITAT KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 1057
Zbatimi i këtij ligji

Dispozitat e këtij ligji nuk zbatohen në marrëdhëniet e detyrimeve që kanë lindur para hyrjes në fuqi të këtij ligji.
[...]"

LIGJI NR. 04/L-018 PËR SIGURIMIN E DETYRUESHËM NGA AUTOPËRGJEGJËSIA

Neni 26
Procedura e kërkesave për dëmshpërblim

1. *Siguruesi është i detyruar që, për dëmet në persona, më së largu në afat prej gjashtëdhjetë (60) ditësh, ndërsa për dëme në pasuri, më së largu në afat prej pesëmbëdhjetë (15) ditësh nga dita e parashtrimit të kërkesës për dëmshpërblim, të trajtojë kërkesën dhe të njoftojë me shkrim palën e dëmtuar me:*

1.1. ofertën për dëmshpërblim me shpjegime përkatëse;

1.2. vendimin dhe arsyet ligjore të refuzimit të kërkesës për dëmshpërblim, kur janë kontestuese përgjegjësia dhe lartësia e dëmit.

2. Nëse kërkesa e parashtruar nuk është e kompletuar me prova dhe dokumentacion të nevojshëm për të vendosur për dëmshpërblimin, siguruesi është i detyruar që, më së largu në afat prej tri (3) ditësh nga dita e pranimit të kërkesës për dëmshpërblim, të njoftojë me shkrim të dëmtuarin duke precizuar me cilat nga provat dhe dokumentacioni duhet plotësuar kërkesën. Prej ditës së pranimit, respektivisht kompletimit të

dokumentacionit të kërkesës, fillojnë të zbatohen afatet nga paragrafi 1. i këtij neni për detyrimin e siguruesit përkitazi me trajtimin e kërkesave për dëmshpërblim.

3. BQK-ja nxjerr akt nënligjor për përcaktimin e procedurave për dëmshpërblim, duke përfshirë edhe përcaktimin se kur konsiderohet e kompletuar kërkesa me prova dhe dokumentacionin e nevojshëm për të vendosur lidhur me dëmshpërblimin.

4. Në pamundësi të përcaktimit të dëmit, respektivisht trajtimit të dëmshpërblimit në tërësi, siguruesi përgjegjës është i detyruar t'i paguajë palës së dëmtuar pjesën jokontestuese të dëmit në formë paradhënie, brenda afatit nga paragrafi 1. i këtij neni.

5. Në rast se siguruesi përgjegjës nuk i përgjigjet palës së dëmtuar brenda afateve të përcaktuara në paragrafin 1. të këtij neni, i dëmtuari ka të drejtë të ushtrojë padi në Gjykatën Kompetente.

6. Në rast të mosrespektimit të afateve të përcaktuara në paragrafin 1. të këtij neni, dhe mospërmbushjes së detyrimit në pagesën e paradhënies nga paragrafi 4. i këtij neni, siguruesi përgjegjës konsiderohet të jetë në vonesë në përmbushjen e detyrimit për dëmshpërblim, duke u ngarkuar me pagesë të interesit për vonesë. Ky interes paguhet në lartësi prej 12 % të interesit vjetor dhe llogaritet për çdo ditë vonesë deri në shlyerjen e dëmshpërblimit nga siguruesi përgjegjës, duke filluar nga data e paraqitjes së kërkesës për dëmshpërblim.

7. Dispozitat nga paragrafi 1., 2., 4. dhe 5. të këtij neni, zbatohen në mënyrë përkatëse edhe në rastet e trajtimit të kërkesave për dëmshpërblim të cilat janë detyrim i byrosë për dëmet nga baza e sigurimit kufitar dhe detyrimet e Fondit të kompensimit.

8. Në kërkesat për dëmshpërblim nga sistemi i kartonit ndërkombëtar të sigurimit zbatohen procedura dhe afate të posaçme sipas Marrëveshjes së Kretës.

Ligji për Gjykatat nr. 06/L-054, i cili në nenin 14 parasheh një mekanizëm për menaxhimin e duhur të gjyqësorit dhe shqyrtimin e dallimeve në praktikën gjyqësore

Neni 14
Kompetencat dhe Përgjegjësitë e Kryetarit dhe nënkryetarit të Gjykatës

"[...]
2.10. Kryetari i gjykatës thërret takim vjetor të të gjithë gjyqtarëve për këshillim mbi Administrimin e Drejtësisë në atë gjykatë; për të analizuar organizimin e gjykatës; për të shqyrtuar dhe propozuar ndryshime në procedura dhe praktika".

Rregulla III e Bankës Qendrore të Kosovës

mbi ndryshimin e Rregullit për Sigurimin e Detyrueshëm të Autopërgjegjësisë, e 25 shtatorit 2008

Neni5
Rregullimi i dëmeve

5.1 Rregullimi

Kërkesat për zhdëmtim të bazuara në sigurimin e detyrueshëm të autopërgjegjësisë në pajtim me dispozitat e kësaj rregulle, përfshirë regresin nga fondi garantues duhet të zgjidhen në një periudhë kohore prej 10 ditësh prej ditës së parashtrimit të provave të nevojshme dhe dokumentacionit relevant që kërkohen nga kompania e sigurimit apo nga fondi garantues, duke iu referuar zhdëmtimit të dëmeve që kanë pasojë vdekjen, lëndime trupore apo humbjen e pasurisë. Fondi Garantues apo një kompani e sigurimit e cila nuk e rregullon dëmin valid brenda periudhës kohore prej dhjetë (10) ditësh, duhet të paguaj dënimin e barabartë me 20% të kamatës vjetore të llogaritur nga data e raportimit të dëmit deri në datën kur zhdëmtimi është paguar apo rregulluar. [...]"

Mendim Juridik për Kamatën i miratuar në mbledhjen e përgjithshme të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës i 1 dhjetorit 2020, i bazuar në nenin 26 paragrafi 1 pika 1.4 të Ligjit për Gjykatat

PJESA E PARË
Ligji i aplikueshëm

I. Për marrëdhëniet e detyrimeve që kanë lindur para datës 20.12.2012, për kamatën zbatohen dispozitat e Ligjit për Marrëdhëniet e Detyrimeve (Gazeta Zyrtare e RSFJ-së, nr.29/78, 39/85,57/89).

II. Për marrëdhëniet që kanë lindur pas datës 19.12.2012, për kamatën zbatohen dispozitat e Ligjit për Marrëdhëniet e Detyrimeve, nr. 04/L-077, Gazeta Zyrtare e Republikës së Kosovës, nr.19/19, datë 19.06.2012.

PJESA E DYTË

IV. Për marrëdhëniet e detyrimeve që kanë lindur para datës 20.12.2012, shkalla/lartësia e kamatëvonesës vjetore për të gjitha kërkesat caktohet si për mjetet e depozituara në bankë, mbi një vit, pa destinim të caktuar.

V. [...]

VI. Për marrëdhëniet e detyrimeve që kanë lindur pas datës 19.12.2012, shkalla/lartësia e kamatëvonesës vjetore për të gjitha kërkesat do të caktohet në lartësi prej 8 %, përveçse kur parashikohet ndryshe me ligj të veçantë.
IX. Për kërkesat e kreditorëve për rimbursim të dëmit nga të gjitha bazat e përgjegjësisë kur kreditorët kanë të drejtë në rimbursim të dëmit, lartësia e kamatës caktohet sipas pikës IV (katër) dhe VI (gjashtë) të këtij

mendimi juridik, varësisht se cili ligj është zbatuar (ka qenë në fuqi) kur kreditori në cilësinë e debitorit ka përmbushur detyrimin ndaj palës së tretë.

Situatat kur aplikohet norma e interesit vjetor prej 12 %:

- *Kur kërkesat e paraqitura tek Kompanitë e Sigurimeve, për dëmin në persona, nuk trajtohen në afat prej 60 ditësh;*

- *Kur kërkesat e paraqitura tek Kompanitë e Sigurimeve, për dëmin në pasuri, nuk trajtohet brenda 15 ditësh;*

Arsyetimi i Mendimit Juridik

Arsyetimi për pikën IX (nëntë) të mendimit juridik- *Në praktikën gjyqësore paraqiten raste të shpeshta të kreditorëve për rimbursim të dëmit të cilët kanë përmbushur detyrimet paraprakisht ndaj palëve të treta, e të cilat kryesisht ndërlidhen me rastet e siguruara nga kompanitë e sigurimeve vendore me kompanitë e huaja. Për këtë lloj të kërkesave në praktikën e gjykatave është vërejtur interpretim dhe zbatim i dispozitave ligjore në disa forma sa i përket shkallës/lartësisë së kamatëvonesës për rastet e kërkesave për rimbursim. Kjo ka ndodhur për shkak se kreditorët me rastin e paraqitjes së kërkesave për rimbursim të dëmit duke iu referuar nenit 26 të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm nga Autopërgjegjësia, nr.04/L-018, i shpallur në Gazetën Zyrtare nr.4, me datën 14 korrik 2011, i cili ka hyrë në fuqi me datën 30 korrik 2011, kanë kërkuar që rimbursimi i kërkesës të bëhet me normë vjetore prej 12%, mirëpo Gjykata Supreme e Kosovës në Seancën e Përgjithshme të saj përmes këtij mendimi juridik ka vlerësuar se nuk mund të aplikohet norma/kamatëvonesa vjetore prej 12% në të gjitha rastet. Kjo për shkak se kërkesat e kreditorëve për rimbursim të dëmit kryesisht u referohen situatave për marrëdhëniet juridiko-civile (jokontraktuale për kreditorin dhe debitorin), prandaj, në një rast të tillë sipas vlerësimit të Gjykatës Supreme të Kosovës, kamatëvonesa vjetore duhet të paguhet sipas pikës IV (katër) dhe VI (gjashtë) të këtij mendimi juridik. Kjo nënkupton se në rast se kreditori ka përmbushur detyrimin ndaj palës së tretë, para datës 20.12.2012, norma e interesit do të zbatohet si për mjetet e deponuara në bankë mbi një vit pa destinim të caktuar, ndërsa në rast se kreditori ka përmbushur detyrimin ndaj palës së tretë pas datës 19.12.2012, atëherë shkalla/lartësia e kamatëvonesës do të zbatohet në shkallë prej 8%.*

Përveç të cekurave, Gjykata Supreme vlerëson se shkalla/lartësia e kamatëvonesës vjetore prej 12%, nuk mund të zbatohet edhe për shkak të faktit se sipas dispozitave të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm nga Auto Përgjegjësia, nr.04/L-018, i shpallur në Gazetën Zyrtare me nr.4, me datën 14 korrik 2011, i cili ka hyrë në fuqi me datën 30 korrik 2011, interesi vjetor 12%, vjen në shprehje për shkak të neglizhencës së kompanive të sigurimeve (të cilat pastaj paraqiten si kreditor regresues), sepse sikur kreditorët regresues t'i kishin trajtuar konform përgjegjësive ligjore kërkesat e palëve të treta, ndaj tyre nuk do të mund të zbatohej shkalla/lartësia e kamatëvonesës prej 12%, në vendimet e gjykatës, por do

të zbatohej shkalla/lartësia si për mjetet e deponuara mbi një vit pa destinim të caktuar, apo shkalla/lartësia prej 8%, varësisht se cili ligj ka qenë në fuqi në kohën e lindjes së marrëdhënies së detyrimit.

Vlerësimi i pranueshmërisë së kërkesës

28. Gjykata së pari vlerëson nëse kërkesa i ka përmbushur kriteret e pranueshmërisë, të përcaktuara me Kushtetutë, të specifikuara më tej me Ligj dhe të parapara me Rregullore të punës.

29. Në këtë drejtim, Gjykata i referohet paragrafëve 1 dhe 7 të nenit 113 [Juridiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës, të cilët përcaktojnë:

> *"1. Gjykata Kushtetuese vendos vetëm për rastet e ngritura para gjykatës në mënyrë ligjore nga pala e autorizuar.*
> *[...]*
> *7. Individët janë të autorizuar të ngrenë shkeljet nga autoritetet publike të të drejtave dhe lirive të tyre individuale, të garantuara me Kushtetutë, mirëpo vetëm pasi të kenë shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj."*

30. Gjykata gjithashtu i referohet paragrafit 4 të nenit 21 [Parimet e Përgjithshme] të Kushtetutës, i cili përcakton: *"Të drejtat dhe liritë themelore të parashikuara në Kushtetutë, vlejnë edhe për personat juridikë, për aq sa janë të zbatueshme".*

31. Në këtë drejtim, Gjykata vëren se parashtruesi i kërkesës ka të drejtë të paraqesë ankesë kushtetuese, duke u referuar në shkelje të pretenduara të të drejtave dhe lirive themelore të tij, të cilat vlejnë për individët dhe për personat juridikë (shih rastin e Gjykatës Kushtetuese nr. KI41/09, parashtruesi i kërkesës: *Universiteti AAB-RIINVESTL.L.C.*, Aktvendim për papranueshmëri i 3 shkurtit 2010, paragrafi 14).

32. Për më tepër, Gjykata i referohet kritereve të pranueshmërisë, siç përcaktohen në Ligj. Në këtë drejtim, Gjykata i referohet neneve 47 [Kërkesa individuale], 48 [Saktësimi i kërkesës] dhe 49 [Afatet] të Ligjit, të cilët përcaktojnë:

Neni 47
[Kërkesa individuale]

> *"1. Çdo individ ka të drejtë të kërkojë nga Gjykata Kushtetuese mbrojtje juridike në rast se pretendon se të drejtat dhe liritë e tija individuale të garantuara me Kushtetutë janë shkelur nga ndonjë autoritet publik.*
>
> *2. Individi mund ta ngritë kërkesën në fjalë vetëm pasi që të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj."*

Neni 48
[Saktësimi i kërkesës]

"Parashtruesi i kërkesës ka për detyrë që në kërkesën e tij të qartësoj saktësisht se cilat të drejta dhe liri pretendon se i janë cenuar dhe cili është akti konkret i autoritetit publik të cilin parashtruesi dëshiron ta kontestoj."

Neni 49
[Afatet]

"Kërkesa parashtrohet brenda afatit prej katër (4) muajve. Afati fillon të ecë që nga dita kur parashtruesit i është dorëzuar vendimi gjyqësor...".

33. Gjatë vlerësimit të kushteve të lartpërmendura, Gjykata thekson se parashtruesi i kërkesës ka të drejtë të paraqesë ankesë kushtetuese, duke u thirrur në shkelje të pretenduara të të drejtave dhe lirive themelore të tij, që vlejnë si për individët ashtu edhe personat juridikë për aq sa janë të zbatueshme (shih, ndër të tjera, rastin e Gjykatës KI118/18, parashtrues, *Eco Construction sh.p.k.*, Aktvendim për papranueshmëri, i 10 tetorit 2019, paragrafi 29; dhe KI41/09, *parashtrues Universiteti AAB-RIINVEST SH.P.K*, Aktvendim për papranueshmëri i 3 shkurtit 2010, paragrafi 14). Prandaj, Gjykata konstaton se parashtruesi i kërkesës është palë e autorizuar që konteston aktin e autoritetit publik, përkatësisht Aktgjykimin [E. Rev. 39/18] të Gjykatës Supreme të 8 janarit 2019, pas shterimit të të gjitha mjeteve juridike të parapara me ligj.

34. Gjykata vëren se Aktgjykimi [E. Rev. 39/18] i Gjykatës Supreme është i 8 janarit 2019, ndërsa kërkesa në shqyrtim është parashtruar më 7 maj 2019, që do të thotë se është parashtruar brenda afatit ligjor të paraparë me nenin 49 të Ligjit.

35. Gjykata gjithashtu konsideron që parashtruesi i kërkesës ka deklaruar saktësisht cilat të drejta të garantuara me Kushtetutë dhe KEDNJ janë shkelur në dëm të tij, në pajtim me kushtet e përcaktuara në nenin 48 të Ligjit.

36. Prandaj, Gjykata konkludon që parashtruesi i kërkesës është palë e autorizuar; se ai ka shteruar të gjitha mjetet juridike; se ai ka respektuar kushtin e paraqitjes së kërkesës brenda afatit ligjor; se ai theksoi saktësisht shkeljet e pretenduara të të drejtave dhe lirive themelore të njeriut; dhe gjithashtu, tregoi se cilin akt specifik të organit publik po e konteston.

37. Duke marrë parasysh pretendimet e parashtruesit dhe argumentet e tyre, Gjykata konsideron që kërkesa ngre çështje serioze kushtetuese dhe se përcaktimi i tyre varet nga shqyrtimi i meritave të kërkesës. Gjithashtu, kërkesa nuk mund të konsiderohet qartazi e pabazuar brenda kuptimit të rregullit 39 të Rregullores së punës dhe nuk është vërtetuar asnjë bazë tjetër për ta deklaruar atë të papranueshme (shih, Gjykata Kushtetuese, rasti nr. KI97/16, parashtrues *IKK Classic*, Aktgjykim i 4 dhjetorit 2017).

38. Gjykata e deklaron kërkesën të pranueshme për shqyrtim të meritave.

Meritat e kërkesës

39. Gjykata rikujton që parashtruesi i kërkesës pretendon shkelje të të drejtave të garantuara me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të KEDNJ-së. Parashtruesi i kërkesës pretendon se me Aktgjykimin e kontestuar të Gjykatës Supreme është shkelur e drejta e tij për vendim të arsyetuar, që gjithashtu shkaktoi shkelje të parimit të sigurisë juridike. Sipas parashtruesit të kërkesës, këto shkelje ndodhën për shkak se Gjykata Supreme në aktgjykimin e saj nuk ofroi një arsyetim të mjaftueshëm dhe adekuat për ndryshimin e qëndrimit në lidhje me llogaritjen e kamatëvonesës, të cilin ajo vazhdimisht e kishte zbatuar në praktikën e saj.

40. Parashtruesi i kërkesës më tej pretendon se mbetet i paqartë dhe i pashpjegueshëm fakti se mbi të cilën bazë ligjore Gjykata Supreme e bazoi Aktgjykimin e saj për ndryshimin e kamatëvonesës të gjykuar nga gjykatat më të ulëta.

41. Parashtruesi i kërkesës shton se Aktgjykimit të Gjykatës Supreme i mungon arsyetimi përkatës i qasjes së re në këtë rast, në lidhje me institutin e kamatëvonesës në marrëdhëniet juridike të sigurimit të detyrueshëm të autopërgjegjësisë sepse Gjykata Supreme ka vendosur krejtësisht ndryshe në raste të njëjta.

42. Duke pasur parasysh pretendimet e bëra në kërkesën në shqyrtim, Gjykata i referohet nenit 31.1 dhe 2 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës, i cili përcakton:

> "1. *Çdokujt i garantohet mbrojtje e barabartë e të drejtave në procedurë para gjykatave, organeve të tjera shtetërore dhe bartësve të kompetencave publike.*
>
> *2. Çdokush gëzon të drejtën për shqyrtim publik të drejtë dhe të paanshëm lidhur me vendimet për të drejtat dhe obligimet ose për cilëndo akuzë penale që ngrihet kundër saj/tij brenda një afati të arsyeshëm, nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme, e themeluar me ligj.*"

43. Përveç kësaj, Gjykata i referohet nenit 6.1 (E drejta për një proces të rregullt), të KEDNJ-së që parasheh:

> *"Çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet drejtësisht, publikisht dhe brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme, e krijuar me ligj e cila do të vendosë si për mosmarrëveshjet në lidhje me të drejtat dhe detyrimet e tij të natyrës civile, ashtu edhe për bazueshmërinë e çdo akuze penale në ngarkim të tij."*

44. Gjykata përsërit se bazuar në nenin 53 [Interpretimi i Dispozitave për të Drejtat e Njeriut] të Kushtetutës është e detyruar të interpretojë të drejtat dhe liritë e njeriut të garantuara me Kushtetutë. Në pajtim me këtë, sa i përket interpretimit të pretendimeve për shkeljen e nenit 31 të Kushtetutës në lidhje

me nenin 6 të KEDNJ-së, Gjykata do t'i referohet praktikës gjyqësore të GJEDNJ-së.

(i) Parimet e përgjithshme përkitazi me sigurinë juridike dhe konsistencën e praktikës gjyqësore

45. GJEDNJ në praktikën e saj gjyqësore ka përcaktuar se nuk është funksioni i saj të merret me gabimet e fakteve apo të ligjit, që pretendohet të jenë bërë nga një gjykatë vendore, përveç nëse dhe për aq sa ato mund të kenë shkelur të drejtat dhe liritë e mbrojtura me Konventën Evropiane (shih *García Ruiz kundër Spanjës,* cituar më lart, paragrafi 28). Po ashtu, nuk është funksioni i saj as t'i krahasojë, përveç në rastet e arbitraritetit të dukshëm, vendimet e ndryshme të gjykatave kombëtare, madje edhe nëse ato janë nxjerrë në procedurat që janë dukshëm të ngjashme, pasi që pavarësia e këtyre gjykatave duhet të respektohet (shih rastin e GJEDNJ-së *Ādamsons kundër Letonisë*, Aktgjykim i 24 qershorit 2008, paragrafi 118).

46. Mundësia e vendimeve kundërthënëse është një tipar i pandarë i çdo sistemi gjyqësor të bazuar mbi rrjetin e gjykatave themelore dhe të apelit me autorizime në kuadër të juridiksionit të tyre territorial. Një shmangie e tillë mund të ndodhë edhe brenda të njëjtës gjykatë. Kjo, në vetvete, nuk mund të konsiderohet në kundërshtim me Konventën (shih rastet e GJEDNJ-së *Santos Pinto kundër Portugalisë*, Aktgjykim i 20 majit 2008, paragrafi 41; dhe *Tudor Tudor kundër Rumanisë*, cituar më lart paragrafi 29).

47. Megjithatë, GJEDNJ në praktikën e saj ka vendosur kritere të cilat ajo i përdor për të vlerësuar nëse vendimet kundërthënëse të gjykatave vendore, duke gjykuar në instancën e fundit, shkelin kërkesën për gjykim të drejtë të parashikuar me nenin 6 paragrafi 1 të Konventës Evropiane, e ato kritere janë: ***i)*** *përcaktimi nëse ekzistojnë „dallime të thella dhe afatgjata" në praktikën gjyqësore të gjykatave të vendit,* ***ii)*** *nëse ligjet e vendit parashohin një mekanizëm i cili mund t'i tejkalojë këto kundërthënie,* ***iii)*** *nëse ky mekanizëm është zbatuar, dhe nëse po, në çfarë mase* (shih aktgjykimet e GJEDNJ-së *Iordan Iordanov dhe të tjerët kundër Bullgarisë*, Aktgjykim i 2 korrikut 2009, par. 49-50; *Beian kundër Rumanisë* (numër 1), Aktgjykim i 6 dhjetorit 2007, par. 34-40; *Ştefan dhe Ştef kundër Rumanisë,* Aktgjykim i 27 janarit 2009, par. 33-36; *Schwarzkopf dhe Taussik kundër Republikës Çeke,* vendim për pranueshmëri i 2 dhjetorit 2008; *Tudor Tudor*, i cituar në tekstin e mësipërm, paragrafi 31; dhe *Ştefănică dhe të tjerët kundër Rumanisë,* Aktgjykim i 2 nëntorit 2010, paragrafi 36).

(ii) Parimet e përgjithshme mbi të drejtën për një vendim të arsyetuar

48. Gjykata, para së gjithash, rikujton se garancitë e përmbajtura në nenin 6, paragrafin 1 të KEDNJ-së, përfshijnë detyrimin e gjykatave që të paraqesin arsyetim të mjaftueshëm për vendimet e tyre. Vendimi i arsyetuar gjyqësor u tregon palëve se rasti i tyre është shqyrtuar me të vërtetë (shih Aktgjykimin e GJEDNJ-së *H. kundër Belgjikës,* aktgjykim i 30 nëntorit 1987, paragrafi 53).

49. Gjykata, gjithashtu, thekson se sipas praktikës së GJEDNJ-së, neni 6, paragrafi 1 i detyron gjykatat që të arsyetojnë vendimet e tyre, megjithatë kjo nuk mund

të interpretohet në mënyrë të tillë që nga gjykatat të kërkohet përgjigje e hollësishme për secilin pretendim (shih rastet e GJEDNJ-së, *Van de Hurk kundër Holandës,* Aktgjykimi i 19 prillit 1994; *Garcia Ruiz kundër Spanjës,* kërkesa nr. 30544/96, Aktgjykimi i 21 janarit 1999, paragrafi 26; *Jahnke dhe Lenoble kundër Francës,* vendim për pranueshmëri i 29 gushtit 2000).

50. Lidhur me këtë, GJEDNJ shton se gjykata vendore ka një liri të caktuar të vlerësimit në pranimin e argumenteve dhe vendosjen në pranueshmërinë e provave, por ajo gjithashtu ka edhe obligimin që të justifikojë veprimet e saj duke dhënë arsyetime për vendimet e saj (shih Aktgjykimin e GJEDNJ-së *Suominen kundër Finlandës,* kërkesa 37801/97, e 1 korrikut 2003, paragrafi 36).

51. Gjithashtu, Gjykata thekson se në pajtim me praktikën e GJEDNJ-së, gjatë shqyrtimit nëse arsyetimi i vendimit gjyqësor i plotëson standardet e të drejtës për gjykim të drejtë, duhet të merren parasysh rrethanat e rastit konkret. Vendimi gjyqësor nuk duhet të jetë pa asnjë arsyetim, dhe as arsyetimi nuk duhet të jetë i paqartë. Kjo posaçërisht vlen për arsyetimin e vendimit të gjykatës e cila vendos sipas mjetit juridik, në të cilin janë ndryshuar qëndrimet juridike të paraqitura në vendimin e gjykatës më të ulët (shih rastin e GJEDNJ-së, *Van de Hurk kundër Holandës,* cituar më lart, paragrafi 61).

52. Gjykata dëshiron të theksojë se nocioni i një gjykimi të drejtë, në pajtim me praktikën e GJEDNJ-së, gjithashtu kërkon që gjykata kombëtare e cila ka dhënë arsye të pakta për vendimet e saj, në të vërtetë të ketë adresuar çështjet themelore në kuadër të juridiksionit të saj, pra se nuk i kishte pranuar thjeshtë dhe pa përpjekje shtesë konkluzionet e arritura nga gjykata më e ulët. Kjo kërkesë është edhe më e rëndësishme në rast kur një palë në kontest nuk ka pasur mundësi për të paraqitur gojarisht rastin e saj në procedurën vendore (shih Aktgjykimin e GJEDNJ-së *Helle kundër Finlandës,* kërkesa 157/1996/776/977, e 19 dhjetorit 1997, paragrafi 60).

53. Gjykata i referohet edhe praktikës së saj gjyqësore ku ajo përcakton se arsyetimi i vendimit duhet të theksojë raportin ndërmjet konstatimeve të meritës dhe shqyrtimit të provave nga njëra anë, dhe konkluzionet ligjore të gjykatës, nga ana tjetër. Aktgjykimi i gjykatës do të shkelë parimin kushtetues të ndalimit të arbitraritetit në vendimmarrje, në qoftë se arsyetimi i dhënë nuk i përmban faktet e vërtetuara, dispozitat ligjore dhe marrëdhënien logjike midis tyre (shih, Gjykata Kushtetuese, rastet: nr. KI72/12, *Veton Berisha dhe Ilfete Haziri,* Aktgjykimi i 17 dhjetorit 2012, paragrafi 61; nr. KI135/14, *IKK Classic,* Aktgjykimi i 9 shkurtit 2016, paragrafi 58, dhe KI97/16 *IKK Classic,* Aktgjykimi i 11 janarit 2018).

(iii) Zbatimi i parimeve të përgjithshme në lidhje me sigurinë juridike dhe të drejtën në vendimin e arsyetuar në rrethanat e rastit konkret

54. Gjykata vëren se pretendimi kryesor ankimor i parashtruesit të kërkesës është se Gjykata Supreme, nuk ka deklaruar arsye të qarta dhe të mjaftueshme mbi të cilat ka mbështetur vendimin e saj për të ndryshuar aktgjykimet e gjykatave më të ulëta në lidhje me llogaritjen e lartësisë së kamatëvonesës në rastin e

parashtruesit të kërkesës dhe duke mos arsyetuar se pse kishte marrë një vendim ndryshe në raport me praktikën e saj të mëparshme, ka shkelur parimin e sigurisë juridike të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës dhe nenin 6 paragrafi 1 i KEDNJ-së.

55. Gjykata vlerëson se në rastin konkret pretendimet në lidhje me sigurinë juridike dhe te drejtën ne vendimin e arsyetuar , për shkak të natyrës së rastit dhe marrëdhënies së tyre të ndërlidhur, duhet të shqyrtohen në kontekstin e një arsyetimi të vetëm. Gjykata rikujton që Gjykata Supreme (Aktgjykimi E. Rev. 39/18) ndryshoi Aktgjykimet a shkallëve më të ulëta (Gjykatës së Apelit Ae. nr. 91/2016 të 31 gushtit 2018 dhe të Gjykatës Themelore III. C. nr. 506/2012 të 8 shkurtit 2016) vetëm në lidhje me vendimin për kamatën e gjykuar.

56. Në lidhje me këtë, Gjykata Supreme deklaroi: "*Refuzohet si i pabazuar revizioni i të paditurës, i paraqitur kundër aktgjykimit të Gjykatës së Apelit të Kosovës Ae. nr. 91/2016 datë 31.08.2018 dhe ndryshohet aktgjykimi i Gjykatës së Apelit të Kosovës Ae. nr. 91/2016 datë 31.08.2018 dhe aktgjykimi i Gjykatës Themelore në Prishtinë - Departamenti për Çështje Ekonomike III. C. nr. 506/2012 datë 08.02.2016, ashtu që shumën e gjykuar me këto aktgjykime në lartësi prej 50.858,62 €, detyrohet e paditura që paditëses t'ia paguajë me kamatën të cilën e paguajnë bankat vendore si për mjetet e deponuara në kursim me afat mbi 1 vit e pa destinim të caktuar, duke filluar nga data 24.01.2012 e tutje deri në përmbushjen përfundimtare të këtij borxhi*".

57. Në këtë drejtim, Gjykata rithekson se për të mbështetur pretendimin e tij për shkelje të parimit të sigurisë juridike, parashtruesi i kërkesës dorëzoi tetë (8) vendime të Gjykatës Supreme në raste të ngjashme që kanë të bëjnë me çështjen e regresit dhe kamatëvonesës, përkatësisht:) [E. Rev. nr. 27/2018 i 24 shtatorit 2018]; (2) [E. Rev. nr. 23/2017 i 14 dhjetorit 2017], (3) [E. Rev. nr. 48/2014 i 13 majit 2014], (4) [E. Rev. nr. 62/2014 i 21 janarit 2015], (5) [E. Rev. nr. 14/2016 i 24 marsit 2016]; (6) [E. Rev. nr. 6/2015 të 19.03.2015], (7) [E. Rev. nr. 55/2014 i 3 nëntorit 2014] dhe (8) [E. Rev. nr. 20/2014 i 14 prillit 2014].

58. Në vijim, Gjykata do të rikujtoje pjesët përkatëse të disa prej vendimeve të sipërpërmendura.

59. Në Aktgjykimin e E. Rev. nr. 27/2018 të 24 shtatorit 2018, Gjykata Supreme në pjesën përkatëse arsyetoi: "*Ndërkohë që Gjykata Supreme e Kosovës vlerëson se aktgjykimi i gjykatës së shkallës së dytë, përkitazi me kamatën e gjykuar është marrë me zbatim të gabuar të së drejtës materiale, ndaj, edhe e ndryshoi të njëjtin në këtë pjesë, duke e lënë në fuqi aktgjykimin e gjykatës së shkallës së parë. Kështu nga se, Gjykata e shkallës së parë e ka zbatuar drejt të drejtën materiale kur paditësit i ka pranuar të drejtën në kamatë në shumën e gjykuar në lartësi prej 20% duke filluar nga dt. 15.04.2011 e deri me dt, 29.07.2011 dhe kamatën prej 12% duke filluar nga dt. 29.07.2011 e deri në pagesën definitive nga se sipas dispozitës së nenit 277 të LMD-së dhe nenit 26.6 të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm nga Autopërgjegjësia, me të cilën dispozitë është paraparë se në rastin e mosrespektimit të afateve të*

përcaktuara në par. 1 të këtij neni dhe mospërmbushjes së detyrimit në pagesën e paradhënies nga par. 4 të këtij neni, siguruesi përgjegjës konsiderohet të jetë me vonesë në përmbushjen e detyrimit për dëmshpërblim, duke e ngarkuar me pagesë të interesit për vonesë, ky interes paguhet në lartësi prej 12 % të interesit vjetor dhe llogaritet për çdo ditë vonesë deri në shlyerjen e dëmshpërblimit nga siguruesi përgjegjës, duke filluar nga data e paraqitjes së kërkesës për dëmshpërblim".

60. Në Aktgjykimin E. Rev. 23/2017, të 14 dhjetorit 2017, Gjykata Supreme në pjesën përkatëse arsyetoi: *"Kjo lartësi e kamatës ka qenë e paraparë deri në hyrje në fuqi të Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm nga Auto Përgjegjësia (nr 04/L-018) e cila ka hyrë në fuqi më 30.07.2011 dhe kjo datë duhet të llogaritet kamata prej 12% në bazë të nenit 26 pika 6. Gjykata e shkallës së dytë ka llogaritur kamatën në shumën e gjykuar në lartësi që paguajnë bankat në mjetet e deponuara mbi një vit pa destinim të caktuar si dhe kamatën në bazë të Rregullit 3 të Bankës Qendrore të Kosovës (BQK) dhe Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm nga Auto Përgjegjësia".*

61. Në Aktgjykimin E. Rev. nr. 48/2014, të 27 tetorit 2014, Gjykata Supreme në pjesën përkatëse arsyetoi: *"Kjo Gjykatë vlerëson se gjykatat e instancës më të ulët drejt kanë aplikuar të drejtën materiale kur paditësit i kanë pranuar të drejtën në kamatë në shumën e borxhit kryesor në lartësi prej 20% vjetore duke filluar nga data 19.11.2010 e deri me datën 28.07.2011 dhe kamatën prej 12% duke filluar nga dt. 29.07.2011 e deri në pagesën definitive nga se sipas dispozitës së nenit 277 të LMD-së dhe nenit 26.6 të Ligjit për Sigurimin e detyrueshëm nga auto përgjegjësia nr. 04/L-018, me të cilën dispozitë është paraparë se në rastin e mosrespektimit të afateve të përcaktuara në paragrafin 1 të këtij neni dhe mospërmbushjes së detyrimit në pagesën e paradhënies nga paragrafi 4 të këtij neni, siguruesi përgjegjës konsiderohet të jetë me vonesë në përmbushjen e detyrimit për dëmshpërblim, duke e ngarkuar me pagesë të interesit për vonesë, ky interes paguhet në lartësinë prej 12 % të interesit vjetor dhe llogaritet për çdo ditë vonesë deri në shlyerjen e dëmshpërblimit nga siguruesi përgjegjës, duke filluar nga data e paraqitjes së kërkesës për dëmshpërblim".*

62. Në Aktgjykimin E. Rev. nr. 62/2014 të 21 janarit 2015, Gjykata Supreme në pjesën përkatëse arsyetoi: *"Kjo Gjykatë vlerëson se gjykata e shkallës së dytë drejt ka aplikuar të drejtën materiale kur të paditurës ia ka pranuar të drejtën në kamatë në shumën e borxhit kryesor në lartësi prej 12% duke filluar nga data 14.6.2010 e deri në pagesën definitive ngase sipas dispozitës së nenit 277 të LMD-së e lidhur me nenin 26.6 të Ligjit për Sigurimin e detyrueshëm nga autopërgjegjësia nr. 04/L-018, parashihet kamata në lartësi prej 12% në vit e cila llogaritet për çdo ditë vonesë deri në shlyerjen e dëmshpërblimit nga siguruesi, duke llogaritur nga data e paraqitjes së kërkesës për dëmshpërblim".*

63. Në Aktgjykimin E. Rev. nr. 14/2016 të 24 marsit 2016, Gjykata Supreme në pjesën përkatëse arsyetoi: *"Me aktgjykimin e Gjykatës së Apelit të Kosovës Ae. nr. 40/2015 datë 12.11.2015, është refuzuar si e pabazuar ankesa e të paditurës ndërsa është vërtetuar aktgjykimi i Gjykatës Themelore në Prishtinë – Departamenti për çështje ekonomike C. nr. 544/2013 datë*

23.12.2014 me të cilin me pjesën I të diapozitivit është miratuar si e bazuar kërkesëpadia e paditësit që të detyrohet Kompania e Sigurimeve "Insig" me seli në Prishtinë, që paditësit t'ia kompensojë shumën prej 42.243.41 € në emër të regresit nga sigurimi i auto përgjegjësisë, me kamatë prej 12% në vit, duke e llogaritur nga data 14.1.2010 e deri në pagesën definitive, brenda afatit prej 7 ditësh nga dita e dorëzimit të këtij aktgjykimi [...] Gjykata Supreme e Kosovës, pas shqyrtimit të aktgjykimit të goditur sipas nenit 215 të LPK, ka gjetur se: Revizioni është i pabazuar".

64. Në Aktgjykimin E. Rev. nr. 6/2015 të 19 marsit 2015, Gjykata Supreme në pjesën përkatëse arsyetoi: "*Me aktgjykimin e Gjykatës së Apelit të Kosovës Ae. nr. 162/2013 datë 10.06.2014 është refuzuar si e pabazuar ankesa e të paditurës dhe është vërtetuar aktgjykimi i Gjykatës Themelore në Prishtinë – Departamenti për çështje ekonomike C. nr. 229/2012 datë 16.07.2013, me të cilin është aprovuar si e bazuar kërkesëpadia e paditësit dhe është detyruar e paditura që paditësit t'i paguajë shumën prej 17.924.35 € në emër të kompensimit të dëmit kasko regres lidhur me riparimin e automjetit të dëmtuar të tipit "BMW 5" me targa ES VS 2009 në aksidentin e datës 25.08.2009, pronar i të cilës ishte V.J. i cili klithe siguruar këtë automjet me sigurim kasko tek e paditura, me kamatë ndëshkuese prej 12%, duke filluar nga data 22.07.2010 e deri në pagesën definitive si dhe shpenzimet e procedurës në shumë prej 1.134.29 € [...] Gjykata Supreme e Kosovës shqyrtoi aktgjykimin e gjykatës së shkallës së dytë të goditur me revizion, në kuptim të nenit 215 të Ligjit mbi Procedurën Kontestimore (LPK), dhe gjeti se: Revizioni i të paditurës është i pabazuar".*

65. Në Aktgjykimin E. Rev. nr. 55/2014 të 3 nëntorit 2014, Gjykata Supreme në pjesën përkatëse arsyetoi: "*Me aktgjykimin e Gjykatës së Apelit të Kosovës Ae. nr. 46/2013 të datës 10.05.2014, është refuzuar si e pabazuar ankesa e të paditurës dhe është vërtetuar aktgjykimi i Gjykatës Ekonomike e Qarkut në Prishtinë C. nr. 282/2012 të datës 09.10.2012 me të cilin është aprovuar kërkesëpadia e paditësit dhe është detyruar e paditura, që të paguajë në emër të borxhit regresiv shumën prej 14.041.58 €, me kamatë vjetore prej 12% [...]Gjykata Supreme e Kosovës pas shqyrtimit të shkresave të lëndës dhe aktgjykimit të goditur, sipas dispozitës së nenit 215 të LPK, vlerësoi se: Revizioni është i pabazuar".*

66. Në Aktgjykimin E. Rev. nr. 20/2014 të 14 prillit 2014, Gjykata Supreme në pjesën përkatëse arsyetoi: "*Edhe thëniet e të paditurës në revizion se gjykatat e instancës më të ulët gabimisht kanë aplikuar të drejtën materiale kur paditëses i kanë pranuar të drejtën me kamatë në lartësinë e shumës së aprovuar në lartësi prej 12% vjetore janë të pabazuara, ngase gjykatat e instancës më të ulët drejt kanë aplikuar të drejtën materiale dhe atë dispozitën e nenit 277 të LMD-së lidhur me nenin 26 pika 6 të Ligjit për sigurimin e detyrueshëm nga auto përgjegjësia nr. 04/L-018 me të cilën dispozitë është paraparë se në rast të mosrespektimit të afateve të përcaktuara në parag. 1 të këtij neni dhe mospërmbushjes së detyrimit në pagesën e paradhënies nga paragrafi 4 i këtij neni siguruesi përgjegjës konsiderohet të jetë në vonesë në përmbushjen e detyrimit për dëmshpërblim, duke u ngarkuar me pagesë të interesit për vonesë. Ky interes paguhet në lartësi prej 12% të interesit vjetor dhe llogaritet për çdo ditë vonesë deri në*

shlyerjen e dëmshpërblimit nga siguruesi përgjegjës, duke filluar nga data e paraqitjes së kërkesës për dëmshpërblim".

67. Në rastet e lartpërmendura, Gjykata Supreme, ka arsyetuar se neni 26.6 i Ligjit në fjalë, zbatohet vetëm në rastet kur rënia në vonesë për shlyerjen e detyrimit (dëmshpërblimit) bëhet me kërkesë të personave të dëmtuar. Tutje, Gjykata Supreme arsyetoi, se në rrethanat e rastit konkret nuk kemi të bëjmë me kërkesë për dëmshpërblim nga personi i dëmtuar, por me kërkesë për rënien në vonesë të shlyerjes së detyrimit nga kompania vendore e sigurimeve EUROSIG, ndaj parashtrueses së kërkesës, andaj në këtë kuptim Gjykata Supreme ka arsyetuar se perse paragrafi 6 i nenit 26 i Ligjit për Sigurimin e Detyrueshëm nga Autopërgjegjësia nuk zbatohet për parashtruesen e kërkesës por paragrafi 7 i nenit 26 i të njëjtit Ligj.

68. Gjykata rikujton se parashtruesja e kërkesës edhe më tutje mund të mos jetë e kënaqur me arsyetimin dhe bazën ligjore të zbatuar nga Gjykata Supreme. Megjithatë, në praktikën e saj gjyqësore në mënyrë konsistente Gjykata ka konstatuar se çështjet e faktit dhe çështjet e interpretimit dhe zbatimit të ligjit bien brenda fushëveprimit të gjykatave të rregullta dhe të autoriteteve të tjera publike, dhe si të tilla janë çështje të ligjshmërisë, përveç dhe përderisa, çështje të tilla rezultojnë në shkelje të të drejtave dhe lirive themelore të njeriut ose krijojnë një situatë antikushtetuese (shih, mes tjerash, Gjykata Kushtetuese rasti nr. KI33/16, parashtruese *Minire Zeka*, Aktgjykim i 4 gushtit 2018, paragrafi 91).

69. Duke i marrë parasysh elaboratet e cekura më sipër, Gjykata do të përdorë testin e vendosur në bazë të praktikës gjyqësore të GJEDNJ-së për të përcaktuar: (i) nëse ekzistojnë dallime *"të thella dhe afatgjata"* në praktikën gjyqësore të gjykatave vendase; (ii) nëse ligjet vendase sigurojnë një mekanizëm që mund të zgjidhë këto mospërputhje; (iii) nëse ai mekanizëm është zbatuar; dhe iv) nëse vendimi i kontestuar i Gjykatës Supreme i përmbush kriteret e një vendimi të arsyetuar në përputhje me praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së dhe praktikën gjyqësore të Gjykatës.

70. Gjykata i referohet përsëri Ligjit për Gjykatat nr. 06/L-054, i cili në nenin 14 parasheh mekanizmin për administrimin e duhur të drejtësisë dhe shqyrtimin e ndryshimeve në praktikën gjyqësore.

Neni 14
Kompetencat dhe Përgjegjësitë e Kryetarit dhe nënkryetarit të Gjykatës

"[...]
Kryetari i gjykatës thërret takim vjetor të të gjithë gjyqtarëve për këshillim mbi Administrimin e Drejtësisë në atë gjykatë; për të analizuar organizimin e gjykatës; për të shqyrtuar dhe propozuar ndryshime në procedura dhe praktika."

71. Gjykata më tej thekson se në praktikën e saj gjyqësore në shumë raste ajo ka konstatuar se çështjet e faktit dhe çështjet e interpretimit dhe zbatimit të ligjit janë brenda domenit të gjykatave të rregullta dhe të autoriteteve të tjera publike, në kuptim të nenit 113.7 të Kushtetutës dhe si të tilla janë çështje të ligjshmërisë, përveç dhe përderisa, çështje të tilla rezultojnë në shkelje të të drejtave dhe lirive themelore të njeriut ose krijojnë një situatë antikushtetuese

PËR KËTO ARSYE

Gjykata Kushtetuese, në pajtim me nenet 113.7 dhe 21.4 të Kushtetutës, nenet 20 dhe 47 të Ligjit dhe rregullin 59 (1) të Rregullores së punës, në seancën e mbajtur më 28 prill 2021

VENDOS

I. TË DEKLAROJË njëzëri kërkesën të pranueshme;

II. TË KONSTATOJË, me shumicë votash, se Aktgjykimi i Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës, E. Rev. nr. 39/2018, i 8 janarit 2019, është në pajtueshmëri me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës së Republikës së Kosovës dhe nenin 6.1 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejta të Njeriut;

III. T'UA KUMTOJË këtë Aktgjykim palëve, dhe në pajtim me nenin 20.4 të Ligjit ta publikojë të njëjtin në Gazetën Zyrtare;

IV. Ky Aktgjykim hyn në fuqi menjëherë.

Gjyqtarja raportuese **Kryetarja e Gjykatës Kushtetuese**

Selvete Gërxhaliu-Krasniqi Arta Rama-Hajrizi